

Dr. Öğr. Üyesi Ferhat USLU

CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÛMET SİSTEMİNE GÖRE

ANAYASA HUKUKU UYGULAMALARI

ANAYASA HUKUKU GENEL ESASLAR-ANAYASA HUKUKU I VE
TÜRK ANAYASA HUKUKU-ANAYASA HUKUKU II DERSLERİ İÇİN

Dr. Öğr. Üyesi Ferhat USLU

Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Anayasa Hukuku Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi

CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÛMET SİSTEMİNE GÖRE

ANAYASA HUKUKU UYGULAMALARI

ANAYASA HUKUKU GENEL ESASLAR-ANAYASA HUKUKU I VE
TÜRK ANAYASA HUKUKU-ANAYASA HUKUKU II DERSLERİ İÇİN

- ◇ Okuma Parçaları
- ◇ Uygulama Çalışmaları
- ◇ 1982 Anayasası'nda Yapılan Değişiklikler
- ◇ Güncel ve Dipnotlu 1982 Anayasası
- ◇ Çoktan Seçmeli Sorular
- ◇ Doğru-Yanlış Şeklinde Cevaplandırılacak Sorular
- ◇ Türkçe-İngilizce Hukuk Terimleri Sözlüğü
- ◇ Türkçe Anayasa Hukuku Sözlüğü

Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş

4. Baskı

FİLİZ KİTABEVİ

İstanbul - 2021

Ekim 2021

Dr. Öğr. Üyesi Ferhat USLU
Anayasa Hukuku Uygulamaları

ISBN: 978-975-368-677-8

Dördüncü Baskı: Ekim, 2021

Üçüncü Baskı: Eylül, 2020

İkinci Baskı: Şubat, 2016

Birinci Baskı: Haziran, 2015

BASKI

Kiraz Medya Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Matbaacı Sertifika Numarası: 40162

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)

Vefa-Fatih/İSTANBUL

Tel: (212) 527 0 718

(850) 441 0 359

Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com

bilgi@filizkitabevi.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 48596

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

*15 Temmuz 2016 Tarihli
Türkiye'yi İşgal Hareketinin
Şehit ve Gazilerine...*

DÖRDÜNCÜ BASKIYA ÖNSÖZ

İlk baskısı 28 Mayıs 2015, ikinci baskısı 12 Şubat 2016, üçüncü baskısı 2 Eylül 2020 tarihinde yapılan “Anayasa Hukuku Uygulamaları” adlı bu kitap, Anayasa Hukuku Genel Esaslar-Anayasa Hukuku I ve Türk Anayasa Hukuku-Anayasa Hukuku II derslerinin anlaşılmasını kolaylaştırmak amacıyla yardımcı ders kitabı olarak tasarlanmıştır. Kitapta 33 adet okuma parçası, 24 adet uygulama çalışması, 305 adet çoktan seçmeli soru, 550 adet doğru/yanlış olarak cevaplandırılabilir soru bulunmaktadır. Doğru/yanlış olarak cevaplandırılabilir sorulardan, cevabı “Yanlış” olanlar için soru çözümüne ilişkin açıklamalar eklenerek, okuyucunun bu sorularla ilgili daha derinlikli bilgi sahibi olması hedeflenmiştir. **Kitapta yer verilen bütün konular 09.08.2018 tarihinden itibaren ülkemizde geçerli olan “Cumhurbaşkanlığı Hükûmeti Sistemi”ne uygun olarak anlatılmıştır. Ayrıca 21 Ocak 2017 tarihli Anayasa değişikliğinden önceki ve sonraki düzenlemeler karşılaştırmalı olarak anlatılmak suretiyle konuların daha iyi öğrenilmesi amaçlanmıştır.** Diğer taraftan kitaba 285 ifadeden oluşan Türkçe Anayasa Hukuku sözlüğünün yanında 730 ifadeden oluşan Türkçe-İngilizce Hukuk Terimleri Sözlüğü eklenerek, hukuk İngilizcesinin önemine vurgu yapılmıştır. Günümüzde niteliğin artırılmadıkça hukuk fakültesi diplomalarının anlamsız hale gelmesi karşısında sağlam bir teorik bilgi birikimi yanında karşılaşılan sorunlar için pratik çözüm önerileri sunma yeteneğinin geliştirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmeye bağlantılı olarak kitabın sadece hukuk fakülteleri öğrencileri için değil, ayrıca mezuniyet sonrası girilen KPSS, hâkimlik ve savcılık sınavları ile çeşitli kurum sınavlarına hazırlananlar için de yararlı olacağı düşünülmektedir. Son olarak kitapta bulunan yorumların mutlak doğru olarak kabul edilemeyeceği, aynı konuların farklı yazarların kitaplarından-makalelerinden-yazılarından karşılaştırmalı olarak okunması gerektiği izahtan varestedir. Kuşkusuz böyle bir zorunluluğun nedeni, olayların yorumlanması ya da anlamlandırılış biçiminin yorumcunun kişiliğinden, dünya görüşünden, değişik konulardaki bilgi ve görgüsünden kesin olarak soyutlanamaz oluşudur. Dolayısıyla okuyucu kitaptaki konuları farklı kaynaklardan da karşılaştırmalı surette okumalı ve kendi özgün fikrine sahip olmaya çalışmalıdır. Esasen bu şekilde davranmak ya da böyle bir yöntem benimsemek bilimsel gelişmenin elde edilmesi ve farklı fikirlerin ortaya çıkmasının sağlanması bakımından da bir zorunluluktur. Kitap hakkındaki eleştiri ve öneriler anayasa.hukuku@hotmail.com e-posta adresine bildirilebilir.

Okuyucu için yararlı olması dileğiyle...

Dr. Öğr. Üyesi Ferhat USLU

Ekim 2021

İÇİNDEKİLER

DÖRDÜNCÜ BASKIYA ÖNSÖZ	IX
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR	XVII

BİRİNCİ BÖLÜM OKUMA PARÇALARI

I. OKUMA PARÇALARI.....	1
1. Hükûmet Sistemi Tartışmaları (1): “Biz Bize Benziyoruz” Meselesi.....	1
2. Hükûmet Sistemi Tartışmaları (2).....	6
3. Hükûmet Sistemi Tartışmaları (3): Amerika Birleşik Devletleri’ndeki Bütçe Krizi.....	8
4. Hükûmet Sistemi Tartışmaları (4): Türkiye İçin Hükûmet Sistemi Arayışları	12
5. Genel Oyla Belirlenen Cumhurbaşkanının Meşruiyeti Sorunu (1).....	18
6. Genel Oyla Belirlenen Cumhurbaşkanının Meşruiyeti Sorunu (2).....	20
7. Cumhurbaşkanının Bakanlar Kuruluna Başkanlık Etmesi Meselesi.....	24
8. Cumhurbaşkanının Üniversite Rektörlerini Seçme ve Atama Yetkisi ve İstanbul Üniversitesi Rektörlük Seçimleri Üzerine	33
9. 676 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Üniversite Rektörlerinin Belirlenmesi Usulü	38
10. Cumhurbaşkanı Tarafından Kısmen Veto Edilen Kanunların TBMM’de Görüşülmesi.....	42
11. Türkiye’de Demokrasiye Yapılmış Müdahaleler ve Savcı Sacit Kayasu’nun Ardından... ..	47
12. 28 Şubat Darbesi	50
13. 12 Mart Darbesi (1)	56
14. 12 Mart Darbesi (2): Darbe Sonrası ve Ara Rejim.....	63
15. 27 Nisan Darbesi (1)	68
16. 27 Nisan Darbesi (2)	73
17. 27 Nisan Darbesi (3): Darbe Sonrası Gelişmeler.....	79
18. 27 Mayıs Darbesi (1).....	83
19. 27 Mayıs Darbesi (2): Darbenin İlk Günleri ve Basın	86
20. 27 Mayıs Darbesi (3): Yassıada Yargılamaları.....	93
21. 27 Mayıs Darbesi (4): Yassıada Yargılamalarının Bütün Sonuçlarının Ortadan Kaldırılması	101

22. Zorunlu Din Dersleri ve İHAM Sorunu	165
23. Danıştay'ın 12 Kasım 2014 Tarihli Başörtüsüne İlişkin Kararı Üzerine (1)	168
24. Danıştay'ın 12 Kasım 2014 Tarihli Başörtüsüne İlişkin Kararı Üzerine (2)	174
25. Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin 26 Şubat 2015 Tarihli Başörtüsü Kararı Üzerine.....	181
26. Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Sekreterliği'nin Başörtüsü ile İlgili Yazısı	184
27. Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Çalışan Personelin Kılık ve Kıyafetine Dair Yönetmelik.....	187
28. 4 Ekim 2013 Tarihli Yönetmelik Değişikliği	192
29. 2 Eylül 1925 Tarihli ve 2413 Bilumum Devlet Memurlarının Kıyafetleri Hakkında Kararname.....	193
30. 2 Kasım 2017 Tarihli Danıştay İkinci Daire Kararı	194
31. Federal Almanya Cumhuriyeti, Amerika Birleşik Devletleri, Fransız Cumhuriyeti ve Birleşik Krallık Örneklerinde Sosyal Medya Şirketlerinin Yasal Yükümlülükleri.....	213
32. İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu.....	233
33. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarının Türk Hukuku Bakımından Önemi ve Yerine Getirilmesi.....	294

İKİNCİ BÖLÜM

UYGULAMA ÇALIŞMALARI

I. ANAYASA HUKUKU GENEL ESASLAR-ANAYASA HUKUKU I.....	307
1. Anayasa Kavramı ve Normlar Hiyerarşisi	307
2. Siyasi İktidarın Kurumsallaşması, Devlet ve Devletin Unsurları	310
3. Kurucu İktidar, Asli Kurucu İktidar ve Tali Kurucu İktidar	313
4. Kurucu Meclis, Kurucu Referandum ve Plebisit	314
5. Devlet Şekilleri, Üniter Devlet, Federal Devlet ve Bölge Devlet.....	316
6. Demokrasi, Çoğulcu ve Özgürlükçü Demokrasi ve Demokratik Toplum	321
7. Devlet, Devletin Kriteri ve Egemenlik	323
8. Hukuk Devleti Kavramı ve Hukuk Devletin Unsurları	324
9. Türkiye'de Uygulanan Seçim Sistemi ve Seçim Barajı	327
10. Anayasa Mahkemesi Başkanı'nın 27 Nisan 2015 Tarihli Konuşmasından Bazı Bölümler	331
II. TÜRK ANAYASA HUKUKU-ANAYASA HUKUKU II.....	340
1. Parlamenter Muafiyetler ve Yasama Dokunulmazlığı	340

2. Siyasi Parti Kapatma Davası	347
3. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Bakanlar Kurulu'nu Denetleme Araçları- Gensoru	350
4. Parlamenter Hükûmet Sistemine Göre Hükûmetin Kurulması	353
5. Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemine Göre Yürütmenin Göreve Başlaması	359
6. Olağanüstü Hal İlan Edilmesi	369
7. 1961 ve 1982 Anayasalarının İkinci Maddeleri	376
8. 1982 Anayasası'nın Sınıflandırılması ve 1982 Anayasası'nda "Anayasanın Üstünlüğü İlkesi"	381
9. 1924, 1961 ve 1982 Anayasalarında "Laiklik İlkesi"	389
10. 1982 Anayasası'nda "Seçimlerin Yenilenmesi"	405
11. Ayasofya-i Kebîr Cami-i'nin İbadete Açılmasına İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı'nın Değerlendirilmesi	416
A. Kısa Bilgi Notu	416
B. Ayasofya-i Kebîr Cami-i'nin Müzeye Çevrilmesine İlişkin 24/11/1934 ve 2/1589 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı	420
C. Danıştay 10. Dairesi'nin Ayasofya-i Kebîr Cami-i'nin Müzeye Çevrilmesine İlişkin 24/11/1934 ve 2/1589 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın İptali Kararı	421
D. Ayasofya-i Kebîr Cami-i'nin Yönetiminin Diyanet İşleri Başkanlığına Devredilerek İbadete Açılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararı	447
12. İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Değerlendirilmesi	447
A. Kısa Bilgi Notu	448
B. 29/7/2020 Tarih ve 7253 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Metni	449
13. Vakıf Üniversiteleri Anayasa Mahkemesi'ne Bireysel Başvuruda Bulunabilir mi?	454
A. Somut Olay ve Anayasa Mahkemesi Kararı	454
B. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararı	460
14. Türk Hukukunda Tekrar İdam Czası Kabul Edilebilir mi?	470
A. Kısa Bilgi Notu	470
B. Somut Olay	514

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1982 ANAYASASI'NDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER LİSTESİ

1982 ANAYASASI'NDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER VE HALKOYLAMALARI LİSTESİ (17 MAYIS 1987-21 OCAK 2017).....	519
---	-----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1982 ANAYASASI'NDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERİN
METİNLERİ

I. 1982 ANAYASASI'NDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERİN METİNLERİ	525
1.17.05.1987 Tarihli Anayasa Değişikliği	525
A. Değişiklik Metni	525
B. Karşılaştırmalı Maddeler	526
2.08.07.1993 Tarihli Anayasa Değişikliği	531
A. Değişiklik Metni	531
B. Karşılaştırmalı Maddeler	532
3.23.07.1995 Tarihli Anayasa Değişikliği	533
A. Değişiklik Metni	533
B. Karşılaştırmalı Maddeler	540
4.18.06.1999 Tarihli Anayasa Değişikliği	557
A. Değişiklik Metni	557
B. Karşılaştırmalı Maddeler	557
5.13.08.1999 Tarihli Anayasa Değişikliği	559
A. Değişiklik Metni	559
B. Karşılaştırmalı Maddeler	560
6.03.10.2001 Tarihli Anayasa Değişikliği	562
A. Değişiklik Metni	562
B. Karşılaştırmalı Maddeler	571
7.21.11.2001 Tarihli Anayasa Değişikliği	598
A. Değişiklik Metni	598
B. Değerlendirilmesi	598
C. Karşılaştırmalı Maddeler	599
8.27.12.2002 Tarihli Anayasa Değişikliği	600
A. Değişiklik Metni	600
B. Karşılaştırmalı Maddeler	600

9.07.05.2004 Tarihli Anayasa Değişikliği	602
A. Değişiklik Metni	602
B. Değerlendirilmesi.....	604
C. Karşılaştırmalı Maddeler.....	607
10. 21.06.2005 Tarihli Anayasa Değişikliği.....	614
A. Değişiklik Metni	614
B. Karşılaştırmalı Maddeler.....	615
11. 29.10.2005 Tarihli Anayasa Değişikliği.....	616
A. Değişiklik Metni	616
B. Karşılaştırmalı Maddeler.....	617
12. 13.10.2006 Tarihli Anayasa Değişikliği.....	621
A. Değişiklik Metni	621
B. Karşılaştırmalı Maddeler.....	621
13. 10.05.2007 Tarihli Anayasa Değişikliği.....	622
A. Değişiklik Metni	622
14. 31.05.2007 Tarihli Anayasa Değişikliği.....	622
A. Değişiklik Metni	622
B. Karşılaştırmalı Maddeler.....	625
15. 16.10.2007 Tarihli Anayasa Değişikliği.....	631
A. Değişiklik Metni	631
16. 09.02.2008 Tarihli Anayasa Değişikliği.....	632
A. Değişiklik Metni	632
B. Karşılaştırmalı Maddeler.....	632
17. 07.05.2010 Tarihli Anayasa Değişikliği.....	634
A. Değişiklik Metni	634
B. Karşılaştırmalı Maddeler.....	646
18. 17.03.2011 Tarihli Anayasa Değişikliği.....	679
A. Değişiklik Metni	679
B. Karşılaştırmalı Maddeler.....	679
19. 20.05.2016 Tarihli Anayasa Değişikliği.....	680
A. Değişiklik Metni	680
B. Genel Gerekçe	681
C. Madde Gerekçeleri	683
D. Değerlendirme	684
E. Karşılaştırmalı Maddeler.....	687
20. 21.01.2017 Tarihli Anayasa Değişikliği.....	688
A. Değişiklik Metni	688
B. Genel Gerekçe	702

C. Madde Gerekçeleri	704
D. Karşılaştırmalı Maddeler.....	709
E. Genel Kurul Oylamalarında Maddelerin Aldığı Oylar.....	775

EKLER

GÜNCEL VE DİPNOTLU TÜRKİYE CUMHURİYETİ 1982 ANAYASASI.....	779
ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR	919
DOĞRU-YANLIŞ ŞEKLİNDE CEVAPLANDIRILABİLECEK SORULAR	989
TÜRKÇE-İNGİLİZCE HUKUK TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ	1083
TÜRKÇE ANAYASA HUKUKU SÖZLÜĞÜ	1105
BAŞLICA KAYNAKLAR	1151
YAZARIN ÖZGEÇMİŞİ VE YAYINLARI	1153

KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
A.e.	Aynı Eser/Aynı Yer
A.g.e.	Adı Geçen Eser
A.g.m.	Adı Geçen Makale
AK PARTİ	Adalet ve Kalkınma Partisi
Art.	Article/Madde
AYMKD	Anayasa Mahkemesi Kararları Dergisi
Any.	Anayasa
ANAP	Anavatan Partisi
AP	Adalet Partisi
AÜHFD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜSBF	Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
AÜSBFY	Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları
AYM	Anayasa Mahkemesi
BHS	Başkanlık Hükûmet Sistemi
Bkz.	Bakınız
BK	Birleşik Krallık
Bir.	Birleşim
BMM	Büyük Millet Meclisi
B.N.	Başvuru Numarası
CBK	Cumhurbaşkanlığı Karamamesi
CGP	Cumhuriyetçi Güven Partisi
CHF	Cumhuriyet Halk Fırkası
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
CHS	Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi
CK	Cumhurbaşkanlığı Kararları
CKMP	Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi
CMK	Ceza Muhakemesi Kanunu
CMP	Cumhuriyetçi Millet Partisi
GPHS	Güçlendirilmiş Parlamenter Hükûmet Sistemi

CS	Cumhuriyet Senatosu
CY	Cumhurbaşkanlığı Yönetmelikleri
Çev.	Çeviren/Çevirenler
D.	Dönem
Der.	Derleyen
DEÜHFD	Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
DM	Danışma Meclisi
Dn.	Dipnot
DP	Demokrat Parti
DSP	Demokratik Sol Parti
DTP	Demokratik Toplum Partisi
DYP	Doğru Yol Partisi
E.	Esas Sayısı
Ed.	Editör/Editörler/Yayına Hazırlayan/Yayına Hazırlayanlar
Ed. by	Editör/Yayına Hazırlayan
Eds. by	Editörler/Yayına Hazırlayanlar
ESHİD	Eşit Haklar İçin İzleme Derneği
FAC	Federal Almanya Cumhuriyeti
FC	Fransız Cumhuriyeti
EÜHFD	Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
FİYHB	Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi/ Bildirgesi/Beyannamesi
Gazi ÜHFD	Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
GÜHFD	Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HA	Heyet-i A'yân, Meclis-i A'yân
HF	Halk Fırkası
Haz.	Yayına Hazırlayan/Yayına Hazırlayanlar
HFSAD	Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Arkivi Dergisi
HM	Heyet-i Meb'ûsan, Meclis-i Meb'ûsan
HP	Hürriyet Partisi
HSK	Hâkimler ve Savcılar Kurulu

HSYK	Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu
HU	Heyet-i Umûmî, Meclis-i Umûmî
HV	Heyet-i Vûkelâ, Meclis-i Vûkelâ
Iss.	Issue/Sayı
İçt.	İçtüzük/İçtüzüğü
İHAM	İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi
İHAS	İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi
İK	İspanya Krallığı
İKÜY	İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları
İT	İttihad ve Terakki
İTC	İttihad ve Terakki Cemiyeti
İÜHFİM	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
İÜHFY	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları
K.	Karar Sayısı
Karş.	Karşılaştırınız
KDK	Kamu Denetçiliği Kurumu
KE	Kânûn-i Esâsî
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
K.S.	Karar Sayısı
K.T.	Karar Tarihi
LEE	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
md.	Madde
MBK	Milli Birlik Komitesi
MC	Milliyetçi Cephe
MDP	Milliyetçi Demokrasi Partisi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MGK	Milli Güvenlik Konseyi
MGKu.	Milli Güvenlik Kurulu
MGS	Milletvekili Genel Seçimi
MHP	Milliyetçi Hareket Partisi
MHS	Meclis Hükûmeti Sistemi
MİT	Millî İstihbarat Teşkilâtı

MM	Millet Meclisi
MP	Millet Partisi
MSP	Milli Selamet Partisi
MÜHFHAD	Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
No.	Numara
O.	Oturum
OHAL	Olağanüstü Hal
p.	Page/Sayfa
par.	Paragraf
pp.	Pages Part/Sayfa Arası/Sayfa Sayısı
PACE	Parliamentary Assembly of the Council of Europe
PHS	Parlamente Hükûmet Sistemi
RF	Rusya Federasyonu
R.G.	Resmî Gazete
RP	Refah Partisi
s.	Sayfa
ss.	Sayfa Sayısı/Sayfa Arası
S.	Sayı
S.S.	Sıra Sayısı
SBE	Sosyal Bilimler Enstitüsü
SCOTUS	The Supreme Court of the United States/Birleşik Devletler Yüksek Mahkemesi
SDÜHFD	Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
SHP	Sosyaldemokrat Halkçı Parti
SI	Statutory Instruments
SPK	Siyasi Partiler Kanunu
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
SÜHFD	Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
T.	Tarih
Trans. by	Çeviren/Çevirenler
TBB	Türkiye Barolar Birliği

TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TEK	Teşkilât-ı Esâsiyye Kânûnı
TEPAV	Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı
TİHEK	Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
TKP	Türkiye Köylü Partisi
TM	Temsilciler Meclisi
TODAİE	Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü
T.V.	Takvîm-i Vekâyi
T.Y.	Baskı Tarihi Yok
v.	Versus/Karşı
Vol.	Volume/Cilt
Y.	Yıl
YBHS	Yarı Başkanlık Hükûmet Sistemi
YBHD	Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi
YHGK	Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
YKY	Yapı Kredi Yayınları
YÖK	Yükseköğretim Kurulu
YTP	Yeni Türkiye Partisi
Y.y.	Baskı Yeri Yok
Y.Y.	Yasama Yılı